

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΟΔΙΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ο ΜΕΝΤΩΡ, Χρονογραφικὸ καὶ Ἱστοριοδιπτικὸ Δελτίο τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας,
ἐκδίδεται τὸν Ἀπρίλιο, Ἰούνιο, Ὀκτώβριο καὶ Δεκέμβριο κάθε ἔτους
μὲ τὴν ἐπιμέλεια τοῦ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ

Σ' ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ:

Συμπεράσματα ἀβεβαιότητας: Πρὸς τοὺς Ἐταίρους: 1-3 • Β. Χ. ΠΕΤΡΑΚΟΥ, Πολεμικὸς πολιτισμὸς: 3 • Β. Χ. ΠΕΤΡΑΚΟΥ, Ἄγγελος Σ. Βλάχος: 4-6 • Πρακτικὸ Ἐκτακτῆς Γενικῆς Συνέλευσης: 7-23.

Ἐκδοτικὴ φροντίδα Ἡλέκτρας Ἀνδρεάδη

ISSN 1105-7181

© Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία, Πανεπιστημίου 22, 106 72 Ἀθήνα, Fax (210) 3644 996

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΟΔΙΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ • ΤΕΥΧΟΣ 66 • ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2003

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΟΣ

Πρὸς τοὺς Ἐταίρους

Τὸ θέμα γιὰ ἐξέταση στὴν Ἑκτακτὴ Γενικὴ Συνέλευση ἦταν «Τὸ ἐπιστημονικὸ ἔργο τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας καὶ οἱ μελλοντικὲς προοπτικὲς», δηλαδὴ θέμα γενικὸ καὶ θεωρητικὸ, ποὺ ἀφοροῦσε τὴν ἐπιστημονικὴ στρατηγικὴ τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὰ χρόνια ποὺ ἔρχονται, τὶς ἀπόψεις ποὺ πρέπει νὰ ἐπικρατοῦν γιὰ τὰ μνημεῖα, οἱ ὁποῖες καθορίζουν καὶ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο τὰ βλέπουμε ἢ, καλύτερα, τὰ χρησιμοποιοῦμε. Οἱ ἑταῖροι ποὺ μίλησαν δὲν ἔλαβαν ὑπ' ὄψη ὅτι τὸ Συμβούλιο δὲν τοὺς εἶχε καλέσει γιὰ νὰ δώσει ἀπολογοισμὸ πεπραγμένων. Ζητοῦσε τώρα, στὴν ἀρχὴ τῆς θητείας του, νὰ διατυπωθοῦν οἱ γενικὲς ἐπιστημονικὲς κατευθύνσεις τῆς Ἐταιρείας, οἱ ὁποῖες ταυτίζονται μὲ τὶς ιδεολογικὲς. Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε τὸ ἀντίθετο αὐτοῦ ποὺ ζητήθηκε. Σχεδὸν ὅλοι οἱ ὁμιλητὲς ἀσχολήθηκαν μὲ λεπτομέρειες καθημερινῆς λειτουργίας τῆς Ἐταιρείας, χωρὶς μάλιστα νὰ λαμβάνουν ὑπ' ὄψη τοὺς τὴν σημερινὴ πολιτικὴ, κοινωνικὴ, καὶ οἰκονομικὴ κατάσταση στὴν Ἑλλάδα. Ἡ σύσταση ἐπιτροπῶν, ἡ λειτουργία τῆς Βιβλιοθήκης, τὰ ἀρχεῖα, ἡ προβολὴ τῆς Ἐταιρείας, οἱ διαλέξεις ἢ οἱ μὴ διαλέξεις, τὰ ἐπιστημονικὰ σεμινάρια, οἱ λεπτομερειακὲς τροποποιήσεις τοῦ Ὄργανισμοῦ, ποῖς καὶ μὲ ποιοὺς πόρους ἐπιτελεῖ τὸ ἐσωτερικὸ

ἔργο τῆς Ἑταιρείας, τὸ Internet, ἀκόμη καὶ ἡ καθαριότης τῆς Βιβλιοθήκης (ὄχι ὄμως καὶ ὁ φωτισμός, ἡ θέρμανση καὶ ἡ ψύξη) ἀποτελέσαν θέματα τὰ ὁποῖα ἀπασχόλησαν τοὺς ὁμιλητές.

Ἡ στάση ποὺ πρέπει νὰ τηρεῖ ἡ Ἑταιρεία ἀπέναντι στὰ μεγάλα ἀρχαιολογικὰ ζητήματα δὲν ἐξετάστηκε. Καὶ ὄμως πρὶν ἀπὸ μερικὸς μῆνες οἱ ἑταῖροι, λίγοι, τὰ συζητοῦσαν στὸν Τύπο καὶ μία μερίδα κατέκρινε τὴν Ἑταιρεία, προφορικῶς, γιὰ τὴν ἀποψή τῆς γιὰ ὀρισμένα. Οἱ ἀρχαιρεσίες τῆς 8 Δεκεμβρίου 2002 δημιουργοῦσαν τὴν ὑποχρέωση, τουλάχιστον σ' ἐκείνους ποὺ ἔλαβαν μέρος ὡς ὑποψήφιοι, νὰ ἐκθέσουν τότε τὶς ἀπόψεις τους γιὰ τὴν Ἑταιρεία, γιὰ τὴν πολιτικὴ τῆς καὶ γιὰ τὴν πορεία ποὺ ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσει στὸ μέλλον. Δὲν τὸ ἔκαναν, ὅπως καὶ δὲν τὸ ἔκαναν καὶ στὶς 16 Μαρτίου. Πρέπει κανεὶς νὰ θεωρήσει τὴ σιωπὴ καὶ τὴν ἀπουσία, ὡς ἐπιδοκιμασία, ὡς ἀποδοκιμασία, ὡς ἀδυναμία ἢ ὡς ἀμηχανία; Ἡ ἀκόμη νὰ θεωρήσει ὅτι ἐφαρμόζεται τὸ ποιητικὸ «σιωπῆς ἀκίνδυνον γέρας»;

Κατὰ τὸ 2001 καὶ 2002 πολλὰ δημοσιεύτηκαν γιὰ βασικὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐνῶ τὰ θεωροῦσαμε ἀπολύτως ξεκάθαρα, ἀποδείχτηκε ὅτι ὄχι μόνον δὲν ἦσαν ἀλλὰ καὶ ὅτι τὴν παραδεδεγμένη ἀποψη γι' αὐτὰ τὴ θεωροῦσαν πολλοὶ ἀπολύτως σφραλερῆ. Δὲν ἐννοῶ τὶς ἐπιστολὲς στὸν Τύπο γιὰ τὸ στενὸ ζήτημα τῆς Ἑταιρείας, αὐτὲς εἶχαν περιορισμένο ἐνδιαφέρον, ὅσο νεώτερα δημοσιεύματα γιὰ ἀρχαῖα μνημεῖα (λ.χ. Καθημερινὴ 29.9.02· 27.10.02· 10.11.02). Ἀποτελοῦσαν προγραμματικὰ κείμενα ποὺ ἔχουν σχέση μὲ αὐτὸ ποὺ περιγράφεται ὡς «τρόπος διαχείρισης τῶν ἀρχαίων».

Ἡ Ἑταιρεία γεννήθηκε μὲ μία πνευματικὴ διακήρυξη, τὸν πρῶτο τῆς Ὄργανισμὸ τῆς 6 Ἰανουαρίου 1837, μὲ τὸν ὁποῖο καθορίστηκε ὁ χαρακτήρας τῆς. Κατὰ τὰ 166 χρόνια ποὺ πέρασαν ἀπὸ τότε ἔγιναν κι ἄλλοι ὀργανισμοί, ποὺ βασίζονταν στὶς ἀρχικὲς ιδέες, οἱ ὁποῖες ἐξέφραζαν, ὅπως πιστευόταν, τὶς ἀπόψεις τῶν ἀρχαιολόγων καὶ τῶν φιλαρχαίων. Ὅπως ὄμως εἶναι πασιφανές, οἱ ιδέες αὐτὲς δὲν ἔχουν πλέον τὴν καθολικὴ ἐπιδοκιμασία τῶν μελῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, καὶ φυσικὰ τοῦ πολλοῦ κόσμου. Ἡ ρητὴ διατύπωση τοῦ νέου πνεύματος ὀρισμένων ἐταίρων γιὰ τὰ μνημεῖα, γιὰ τὴν παράδοση, γιὰ τὴν ἐπιστήμη, ζητήθηκε νὰ ἐκτεθεῖ στὶς 16 Μαρτίου.

Ἡ Ἑκτακτῆ Γενικὴ Συνέλευση συγκλήθηκε γιὰ λόγους ἑκτακτους, δηλαδὴ ἐξαιρετικούς, γιὰ λόγους συνέπειας τοῦ Συμβουλίου καὶ γιὰ τὴν ἐκπληρωθεῖ ἢ ἐπιθυμία τοῦ ἀειμνήστου Ἀγγέλου Σ. Βλάχου. Τὸ ἀποτέλεσμά της ἔπρεπε νὰ εἶναι διαφορετικὸ ἀλλὰ, ὅπως εἶπε πρὶν ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνες ὁ Ἡράκλειτος, τοῦ λόγου δ' ἔόντος ξυνοῦ ζώουσιν οἱ πολλοὶ ὡς ἴδιαν ἔχοντες φρόνησιν.

B.X.Π.

ΠΟΛΕΜΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ἡ καταστροφὴ καὶ ἡ λεηλασία τῶν μνημείων τοῦ Ἰράκ πού γίνεται αὐτὲς τὶς μέρες δὲν εἶναι κάτι τὸ νέο καὶ δὲν ξενίζει ὅσους ἢ μνήμη τους δὲν εἶναι ἐκλεκτικὴ. Δὲν χρειάζεται νὰ ἀνατρέξουμε στὸν Elgin, εἶναι πολὺ μακρινός. Ἄς ἀρχίσουμε ἀπὸ τὴ Δρέσδη τὸ 1945, τὴ Γιουγκοσλαβία τὸ 1999, τὸ Ἀφγανιστὰν τὸ 2001. Γιὰ τὶς καταστροφὲς τῶν μνημείων τῆς Δρέσδης καὶ σήμερα τοῦ Ἰράκ δὲν ὑπῆρξε κανεὶς πολεμικὸς ἢ ἔστω ἀνώτερης βίας λόγος.

Ἡ λεηλασία τοῦ μουσείου τῆς Βαγδάτης καὶ ἡ βλάβη πολλῶν ἀρχαιολογικῶν χώρων τοῦ Ἰράκ ὑπῆρξε σκόπιμη καὶ εἶχε προετοιμασθεῖ. Σύντομα θὰ μάθουμε ποιά ἄτομα καὶ ποιά ἰδρύματα ὠφελοῦνται ἀπὸ τὴ ληστεία. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ ξεχνᾶμε ὅτι οἱ πολιτικὲς ἀποφάσεις γιὰ τὴν καταστροφὴ τῶν μνημείων κατὰ τοὺς πολέμους ἔχουν ὡς ὑπόβαθρο τὴ στάση μας κατὰ τὶς ἡμέρες τῆς εἰρήνης. Εἶναι λοιπὸν κάπως ρομαντικὲς οἱ φωνὲς ἐκείνων πού ζητοῦν τώρα τὸ ξύπνημα τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης γιὰ τὴ σωτηρία τῶν μνημείων.

Οἱ φωνὲς ἐκ τῶν ὑστέρων εἶναι συμβολικὲς καὶ ἀνέξοδες. Ἐκεῖνο πού χρειάζεται εἶναι ἡ ἔμπρακτὴ στάση μας, ἀπέναντι σὲ ὅσους ἀποφασίζουν καὶ σὲ ὅσους ἐπωφελοῦνται. Θὰ διακόψουν οἱ Ἕλληνες ἱστορικοὶ, οἱ ἱστορικοὶ τῆς τέχνης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, οἱ καθηγητὲς τῶν πανεπιστημίων, οἱ ἰθύνοντες τῶν πνευματικῶν ἰδρυμάτων καὶ τῶν ἐρευνητικῶν κέντρων, τὶς σχέσεις τους μὲ ὄλους ἐκείνους πού προκαλοῦν καταστροφὴ στὰ μνημεῖα, ἢ μὲ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι, ἐνῶ εἶχαν τὴ δυνατότητα νὰ τὴν ἀποτρέψουν, δὲν τὸ ἔκαναν; Δὲν φαίνεται πιθανό.

ΑΓΓΕΛΟΣ Σ. ΒΛΑΧΟΣ

Τὸ Σάββατο, 8 Φεβρουαρίου, ἀπέθανε ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας Ἄγγελος Σ. Βλάχος. Ἡ κηδεία του ἔγινε τὴν Τρίτη 11 Φεβρουαρίου. Ἐκ μέρους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ἐκφώνησε τὸν ἐπικήδειο λόγο ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Ἐταιρείας καὶ Ἀκαδημαϊκὸς Βασίλειος Χ. Πετράκος:

Ἐχει εἰπωθεῖ ἀπὸ τὰ πολὺ παλιὰ χρόνια, ὅτι οἱ *“οἱ ἄνδρες ποὺ δοξάστηκαν μὲ τὰ ἔργα τους, μὲ ἔργα μόνο θὰ ταίριαζε νὰ τιμηθοῦν, ἔργα ὅπως ἡ δημόσια αὐτὴ ἐτοιμασία”* ποὺ προσφέρουμε σήμερα στὸν Ἄγγελο Βλάχο.

Τώρα ποὺ μᾶς ἄφησε, γιὰ νὰ γνωρίσουμε πραγματικὰ τὶς σχεδὸν ἑννέα δεκαετίες τοῦ βίου του, πρέπει νὰ γυρίσουμε στὸ παρελθόν. Τὸν ξαναβλέπουμε 25 χρονῶν, Νοέμβριο τοῦ 1940, νὰ ἐγκαταλείπει τὴν Ὑπηρεσία του στὴν Ἀθήνα καὶ νὰ φεύγει ἐθελοντῆς στὸ Μέτωπο, νὰ βρίσκεται ξαφνικὰ κάτω ἀπὸ τὴ *“χιονισμένη φεγγόβολη κορυφὴ ποὺ μοιάζει - - σὰν χαρούμενη νύφη”*, κάτω ἀπὸ *“τῆς Γρηῆς τὸ Μνημα*, ὅπου ἀνεβαίνουνε λόχοι καὶ γυρίζουν διμοιρίες”. Αὐτὴ ἦταν ἡ ἀρχὴ τοῦ πραγματικοῦ του βίου. Μαχητῆς μὲ τὸ ὄπλο στὰ θανατερὰ χιόνια τοῦ Ἀλβανικοῦ, μαχητῆς μὲ τὸ πνεῦμα του ὡς τὴ στιγμὴ ποὺ ἔφυγε, μαχητῆς γιὰ πάντα μὲ τὰ ἔργα ποὺ μᾶς χάρισε.

Γεννήθηκε στὶς 24 Φεβρουαρίου τοῦ 1915 στὴ Μανσοῦρα, στὶς ὄχθες τοῦ Νείλου. Πατέρας του ἦταν ὁ Σταῦρος Βλάχος, δικαστῆς, ἀδελφὸς τοῦ Γεωργίου Βλάχου, τοῦ ἐκδότη τῆς *“Καθημερινῆς”*, γιοὶ καὶ οἱ δύο τοῦ Ἄγγελου Βλάχου, τοῦ ἀντιπάλου τοῦ Ἐρμανουὴλ Ροῖδη.

Εἶχε τὴν τύχη ὁ Ἄγγελος Βλάχος ὁ νεώτερος, νὰ ζήσει κρίσιμα χρόνια τῆς ζωῆς του σὲ περιβάλλον πνευματικὸ. Ὁ Κωνσταντῖνος Καβάφης ἦταν φίλος τοῦ σπιτιοῦ καὶ ἡ λογοτεχνία καὶ ἡ τέχνη θέμα τῶν οικογενειακῶν συζητήσεων. Ἄλλὰ καὶ ἡ σκιὰ τοῦ παιπιοῦ βάραινε ἐπάνω του τὰ χρόνια κείνα, ὅπως ὁ ἴδιος ἐξομολογεῖται: *“Ἦμουν καὶ ὁ ἐγγονὸς κάποιου σπουδαίου, φορτίο ποὺ μεγάλωνε ὅσο μεγάλωνα κι ἐγώ”* (*Πρωτόστερο* 39).

Στην Ἀθήνα ἦλθε τὸ 1931, σὲ δημιουργικὴ δεκαετία τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων. Μεσουρανοῦσαν μεγάλοι τεχνίτες τοῦ λόγου καὶ ἡ γενιὰ τοῦ '30 ἐτοιμαζόταν νὰ τοὺς διαδεχθεῖ. Μετὰ ἀπὸ ὀκτὼ χρόνια σχολικῆς καὶ φοιτητικῆς ζωῆς διορίζεται, στὶς 30 Σεπτεμβρίου τοῦ 1939, ἀκόλουθος στὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν. Κατὰ τὰ 35 χρόνια ποὺ ἀκολούθησαν πολέμῃσι στὸν Ἀλβανικὸ, διέφυγε κατὰ τὴν Κατοχὴ στὴ Μέση Ἀνατολή, καὶ ὑπηρετήσῃ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐν Κωνσταντινούπολει, ἐν Ἄγκυρῃ, ἐν Ῥώμῃ, ἐν Ἱερουσαλήμ, ἐν Κύπρῳ, ἐν Γενεύῃ καὶ ἐν Μόσχῃ. Διετέλεσε ἀκόμη Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τοῦ καὶ Ὑπουργός. Τὸ 1985 ἔγινε Ἀκαδημαϊκός, τὸ 1988 Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας καὶ τὸ 2002 Πρόεδρος τῆς.

Ὁ ἴδιος διηγεῖται ὅτι στὰ ἐφηβικὰ του χρόνια ἤθελε νὰ σπουδάσῃ γιατρός. Ἐπιθυμοῦσε νὰ γνωρίσῃ βαθύτερα τοὺς ἀνθρώπους. Οἱ ὑπηρεσιακὲς του ἀσχολίαι δὲν τοῦ πρόσφεραν ἀκριβῶς αὐτὸ ποὺ ἤθελε, ἀφοῦ ἡ ἀσάφεια εἶναι τὸ κύριον πεδίου τῆς διπλωματίας. Στράφηκε πρὸς τὸ παρελθὸν καὶ ἐμβάθυνε ἐν τῇ ἀνθρώπινῃ φύσει μελετώντας παλιὰς μορφὰς ποὺ τὸν εἶχαν ἐντυπωσιάσῃ ἢ ποὺ εἶχαν ἐπιδράσῃ ἐν τῷ πνεύματι. Τοῦ δημιουργοῦσαν τὴν περιέργειαν νὰ τίς γνωρίσῃ βαθύτερα.

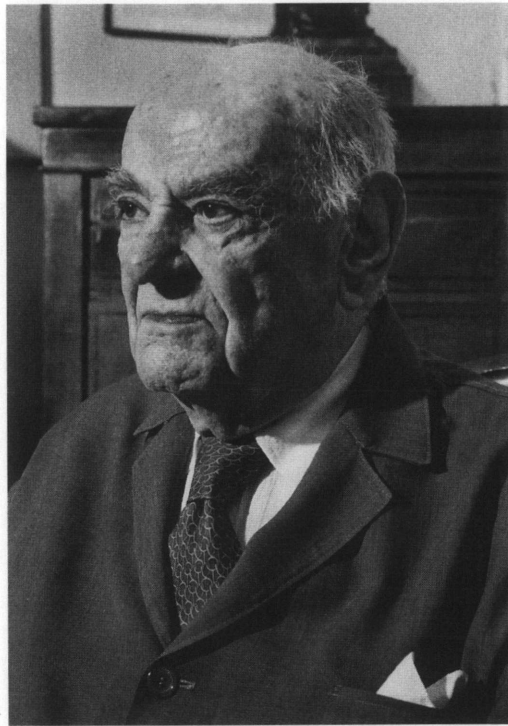
Οἱ *Ὀδοιπόροι γὰρ τὰ Σοῦσα*, οἱ Πέρσες μονάρχες, οἱ φανταστικὲς ἐπιστολὲς τοῦ Ξέρξη, μέσα στὶς ὁποῖες ὁ μέγας βασιλεὺς περιγράφει τὴν ἐκστρατεία του ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἀποτελέσαν καταφύγιον τοῦ πνεύματός του. Ἦταν τὸ καταφύγιον αὐτὸ ἐργαστήριον τῆς τέχνης του.

Ἡ δημιουργικὴ του αὐτὴ ιδιότης τὸν ξεχώριζε ἀπὸ τοὺς ὁμότεχνους του ἐν τῇ ὑπηρεσιακῇ του ζωῇ. Μέσα στὶς πειστικὰς ἐνασχολήσεις τοῦ διπλωμάτη γινόταν τεχνίτης τοῦ λόγου. Μερικὰ ἀπὸ τὰ ἔργα του καθρεφτίζουν τοὺς τόπους ὅπου ἔζησε καὶ ἔδρασε. Πρῶτος τὸ *Μνήμα τῆς Γρηῆς*. Στὸ ὁμώνυμον ἔργον ἀποτύπωσε συμπεκνωμένη τὴν παγωμένη φρίκην ποὺ ἔζησε αὐτὸς καὶ οἱ συμπολεμισταὶ του. *Οἱ τελευταῖοι Γαληνῶνταιοι*, *Ἡ 14η Νιζάν* ἐκτυλίσσονται ἐν χώροις ὅπου ἔζησε μέρη τοῦ βίου του.

Οἱ καταβολαὶς του τὸν ἔοπρωχον πρὸς τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ

δυνατά. Συντροφιά του ἦσαν οἱ παλιοὶ μεγάλοι, ἐξαγνισμένοι ἀπὸ τὸν χρόνο, *Πεισίστρατος ὁ φιλόηρωτος*, ὁ φιλοπερίεργος Ἡρόδοτος, ὁ ἀγαπημένος του Θουκυδίδης, ὁ Ἀλκιβιάδης. Τὸν συντρόφευαν στὶς ἀνάπαυλες τῆς ἀνήσυχης ζωῆς του, ἀκόμη καὶ στὶς ὥρες ποῦ μετεῖχε, ἐξ αἰτίας τῆς θέσης του, στὴ δημιουργία καὶ στὴ διαμόρφωση πολιτικῶν πραγμάτων.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν καὶ ἡ πρεσβύτερη ἀδελφή της, Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία, στερήθηκαν τὴν φθαρτὴν ὑπόστασιν τοῦ συντρόφου τους. Δὲν τὸν ἔχασαν ὅμως, γιὰτὶ ἀπὸ τὸν Ἄγγελον Βλάχον μένει τὸ ἔργο του καὶ στὰ δύο Ἰδρύματα. Σ' αὐτὸ τὸ ἔργο διασωζεταὶ ἀκέραιη ἡ ἀγαθὴ καὶ εὐεργετικὴ προσωπικότητά του.

Ἐκτενὲς κείμενον γιὰ τὸν βίον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἄγγελου Σ. Βλάχου θὰ δημοσιευθεῖ στὸ ἐπόμενον τεῦχος.

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

'Αφιερωμένης στὴ μνήμη τοῦ Ἁγγελοῦ Σ. Βλάχου
(1915-2003)

Σήμερα Κυριακή, 16 Μαρτίου 2003 καὶ ὥρα 11 π.μ. συγκεντρώθηκαν στὴ μεγάλη αἴθουσα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ἔπειτα ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Διοικητικοῦ τῆς Συμβουλίου, οἱ ἑταῖροι τῆς. Θέμα ἡμερησίας διατάξεως τῆς συνελεύσεως ἦταν «Τὸ ἐπιστημονικὸ ἔργο τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας καὶ οἱ μελλοντικὲς προοπτικὲς». Ἐκ τῶν ἑταίρων παρόντες ἦσαν οἱ ἑξῆς:

1. Ἐλῆννα Ραυτοπούλου, 2. Ἐλένη Παπασταύρου, 3. Μάρκης Τσαπόγας, 4. Μενέλαος Τουρτόγλου, 5. Αἰκατερίνη Ρωμιοπούλου, 6. Μάρω Κύρκου, 7. Ἐλένη Walter Καρύδη, 8. Ἄννα Μανουηλίδου, 9. Ντόρα Βασιλικοῦ, 10. Διονύσιος Μινώτος, 11. Μαρία Μινώτου, 12. Μαρία Μπρούσκαρη, 13. Σπυρίδων Ἰακωβίδης, 14. Μαρία Παντελίδου Γκόφα, 15. Ἀλέξανδρος Μαζαράκης Αἰνιάν, 16. Φώτιος Κατζοῦρος, 17. Ἀνδρέας Λαζαρή, 18. Νικόλαος Δεπάστας, 19. Χαράλαμπος Κριτζᾶς, 20. Ἄννα Μπενάκη, 21. Ντίνα Δελμούζου, 22. Πέτρος Καλλιγᾶς, 23. Χρυσὴ Χαμπούρη, 24. Ἰουλία Κάλλιου, 25. Μίνως Κοκολάκης, 26. Αἰκατερίνη Δημακοπούλου, 27. Klaus Valtin von Eickstedt, 28. Εὐγενία Βικέλα, 29. Ἡλέκτρα Ἀνδρεάδη, 30. Δόμνα Δοντᾶ Βισβίτση, 31. Αἰκατερίνη Ἀλεξοπούλου, 32. Γεώργιος Βελένης, 33. Λούση Μπρατζιώτη, 34. Παναγιώτης Σιμωνᾶς, 35. Μαρία Δαΐκου, 36. Ἀγγελικὴ Ἀνδρειωμένου, 37. Φανὴ Μαλούχου, 38. Martin Kreeb, 39. Σταῦρος Παπαμαρινόπουλος, 40. Μάρω Βασιλικοῦ, 41. Ἰωάννης Λῶλος, 42. Παναγιώτης Νικολόπουλος, 43. Κωνσταντῖνος Κοντός, 44. Δήμητρα Θεοφανοπούλου Κοντοῦ, 45. Θάλεια Λαζαρίδου, 46. Ἀνδρέας Ντάρλας, 47. Ἀθηνᾶ Ἰακωβίδη, 48. Διονύσης Μαυρόγιαννης, 49. Μάντω Οἰκονομίδου, 50. Δημήτριος Κοζομπόλης, 51. Κωνσταντῖνος Παπαπάνος,

52. Νικόλαος Γκιολές, 53. Ἡρακλῆς Δανιήλ, 54. Κωνσταντῖνος Ἡλιόπουλος, 55. Γεώργιος Δημητροκάλλης, 56. Παναγιώτα Πολυχρονάκου Σγουρίτσα, 57. Παναγιώτης Βελισσαρίου, 58. Ἡλέκτρα Κυριαζῆ, 59. Ἀγγελικὴ Λεμπέση, 60. Μάριος Μοδιάνο, 61. Γεώργιος Δεσπίνης, 62. Καίτη Μποτοπούλου, 63. Κωνσταντῖνος Καλογερόπουλος, 64. Βασιλικὴ Κοντορίνη, 65. Κωνσταντῖνος Παπαδημητρίου, 66. Μαρία Θεοχάρη, 67. Παναγιώτης Τσελίκας, 68. Γεώργιος Λάββας, 69. Παναγιώτης Χριστόπουλος, 70. Χρῆστος Ντούμας, 71. Ἄννα Μιχαηλίδου, 72. Ροδονίκη Ἐτζέογλου, 73. Μέλπω Πωλογιώργη, 74. Φωτεινὴ Ζαφειροπούλου, 75. Μαρία Πιπλῆ, 76. Ἐλένη Κουνουπιώτου Μανωλέσσου, 77. Ροζαλίνδη Παπαντωνίου, 78. Ἐμμανουήλ Γκίκας, 79. Ἐλένη Κούκκου, 80. Τιμολέων Ἀργυρόπουλος, 81. Αἰκατερίνη Γουλανδρῆ, 82. Εὐαγγελία Κυπραίου, 83. Δημήτριος Κουτρούμπας, 84. Alberto Benvenuti, 85. Ἐλένη Παπανικολάου, 86. Λίλα Μαραγκοῦ, 87. Μαρία Οἰκονομάκου, 88. Δημήτριος Πολέμης, 89. Ἀλέξανδρος Γούναρης, 90. Παναγιώτης Βοκοτόπουλος, 91. Ἀντώνιος Δανασσῆς Ἀφεντάκης, 92. Μαρίνα Λυκιαρδοπούλου, 93. Λάζαρος Εὐφραίμογλου, 94. Διδῶ Κώνστα, 95. Ἄννα Λαιμοῦ, 96. Δέσποινα Βαλλιάνου Χατζῆ, 97. Χριστίνα Λαναρά, 98. Κωνσταντίνα Τσάιμου, 99. Δωροθέα Χριστοπούλου, 100. Ἰορδάνης Δημακόπουλος, 101. Βασίλειος Πετράκος, 102. Ἐπαμεινώνδας Σπηλιωτόπουλος.

Τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς συνελεύσεως κήρυξε ὁ Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου κ. Ἐπαμεινώνδας Σπηλιωτόπουλος, ὁ ὁποῖος εἶπε:

«Ἡ σημερινὴ Ἐκτακτὴ Γενικὴ Συνέλευσις ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἐταίρους σ' ἓνα πνεῦμα συμφιλωτικό, γιὰ νὰ ξεχάσουν τὰ μέλη τῆς Ἐταιρείας αὐτὰ τὰ ὁποῖα συνέβησαν καὶ νὰ σκεφτοῦμε πῶς ἡ Ἐταιρεία θὰ προχωρήσει στὸ ἔργο της. Γι' αὐτὸ τὸν λόγο τὸ Δ.Σ. ἔχει ἀνάγκη τῶν σκέψεων τῶν ἐταίρων γιὰ νὰ διαμορφώσει τὴν πολιτικὴν του. Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς θὰ σᾶς διαβάσει ἓνα κείμενο τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ τὶς προγραμματικὰς δηλώσεις τὶς ὁποῖες ἔχουμε νὰ κάνουμε γιὰ τὸ μελλοντικὸ ἔργο τῆς Ἐταιρείας. Ἐν συνε-

χείρα θὰ γίνει διάλειμμα πέντε λεπτῶν μέσα στὴν αἴθουσα καὶ θὰ παρακαλέσω ὅποιον θέλει νὰ διατυπώσει σκέψεις ἐπὶ τῶν θεμάτων ἀκριβῶς τῆς μελλοντικῆς πορείας τῆς Ἑταιρείας, νὰ φέρει ἐδῶ, στὸ τραπέζι, ἓνα χαρτὶ μὲ τὸ ὄνομά του, οὕτως ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ γίνεται μία διαδοχικὴ διατύπωση σκέψεων καὶ ὄχι συζήτηση ἢ ὁποία μπορεῖ νὰ δημιουργήσει μία βαβυλωνία».

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Πρόεδρος ἔδωσε τὸν λόγο στὸν Γενικὸ Γραμματέα τοῦ Συμβουλίου, ὁ ὁποῖος εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Κατὰ τὸ 2002 ἐπὶ μῆνες ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία ἀπασχολοῦσε τὴν ἑλληνικὴ κοινωνία μὲ τις περιπέτειές της, τις ὁποῖες γνωρίζετε καλὰ ἀπὸ τὴν ἐπιστολογραφία ποὺ ἀναπτύχθηκε. Γι' αὐτὸ δὲν πρόκειται νὰ τις ἀφηγηθῶ. Σύνοψη θὰ γίνει κατὰ τὴν Α' Τακτικὴ Συνέλευση τῆς χρονιάς αὐτῆς. Σήμερα κληθήκατε γιὰ νὰ ἀκούσετε κάποιες σκέψεις γιὰ τὴν μελλοντικὴ πορεία τῆς Ἑταιρείας καὶ ἐμεῖς θὰ ἀκούσουμε τις δικές σας σκέψεις καὶ προτάσεις.

Πρὶν ἀσχοληθοῦμε μὲ τὸ θέμα γιὰ τὴ μελέτη τοῦ ὁποίου συγκεντρωθήκαμε, μνημονεύω ὅτι τὴ σημερινή μας συνέλευση τὴν ἤθελε ὁ ἀείμνηστος Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἄγγελος Βλάχος. Ἡ ἀσθένειά του κατὰ τὸν Ἰανουάριο ἕως τὴν 8 Φεβρουαρίου, ἡμέρα τῆς τελευτῆς του, ἦταν ἡ αἰτία τῆς ἄρρηκτας στῆ σύγκλησή της. Τὸ Συμβούλιο ἀποφάσισε νὰ ἀφιερῶθαι στὴ μνήμη του ἢ σημερινή μας συνάθροιση. Γιὰ τὴν προσωπικότητά του καὶ τὸ μεγάλο ἔργο του θὰ γίνει σύντομα ἐκτενὴς λόγος.

Τὰ γεγονότα τοῦ 2002, πέραν τοῦ προσωπικοῦ χαρακτῆρος τὸν ὁποῖο ἔντεχνα ἀπέκτησαν, ἀποτελοῦσαν καὶ τὴν φανερὴ ὄψη τῆς ἰδεολογικῆς διάστασης ποὺ ἔχει δημιουργηθεῖ ἀνάμεσα στοὺς Ἕλληνες ἀρχαιολόγους. Ἡ διάσταση ἐντοπίζεται στὰ ζητήματα τῆς σημασίας τῶν ἀρχαίων, τῆς χρήσης τους μὲ τρόπο ποὺ δὲν συνηθιζόταν κατὰ τὰ παλαιότερα χρόνια, ἐντοπίζεται ἀκόμη στὴν προστασία τῆς φυσικῆς μορφῆς τοῦ τόπου καὶ συνεπῶς καὶ τοῦ ἱστορικοῦ τοπίου. Ἐκδηλώθηκε στὴν Ἑταιρεία γιὰτὶ σήμερα κυρίως αὐτὴ ἐκφράζει γνώμη γιὰ τὰ πράγματα.

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία εἶναι ἐπιστημονικὸς ὀργανισμὸς ὁ ὁποῖος δὲν προστατεύει μόνον τὴν παράδοση ἀλλὰ ὁ ἴδιος ἀποτελεῖ ἀπὸ μακροῦ μέρος τῆς παράδοσής μας, ἀφοῦ ἡ ἡλικία του εἶναι σχεδὸν ἴση μὲ τὴν ἡλικία τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους. Οἰαδὴποτε μεταβολὴ στὴ μορφὴ του, ἐκσυγχρονισμὸς, ἀλλαγὴ στὴν πολιτικὴ τῆς ἢ τὸ πνεῦμα τῆς, πρέπει νὰ γίνεταί μὲ μεγάλη προσοχὴ καὶ ἔπειτα ἀπὸ πολλὴ σκέψη. Ἡ Ἐταιρεία, ὅπως καὶ ἄλλα συγγενῆ πνευματικὰ ἰδρύματα, φαίνεται συντηρητικὴ, γιατί φέρει τὸ φορτίο μιᾶς μακρότατης ιστορικῆς περιόδου. Ἐνας ὄριμος ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει τοὺς τρόπους ἑνὸς νεαροῦ ἀτόμου, γιατί θὰ φαίνεται γελοῖος. Ἐτοί καὶ ἡ Ἐταιρεία δὲν μπορεῖ νὰ μεταμορφωθεῖ πλέον σὲ νεαρὸ ἴδρυμα μὲ ἀρχὲς καὶ σκοποὺς ποὺ θὰ ἀγνοοῦν τὴν παράδοσή της, αὐτὴν τὴν παράδοση τὴν ὁποία σεῖς ἐκτιμῆσατε καὶ γι' αὐτὸ θελήσατε νὰ γίνετε μέλη της, ἔχοντας προηγουμένως ἀποδεχθεῖ τὰ ὅσα ὀρίζει ὁ Ὄργανισμός.

Ἦλθε ἡ Ἐταιρεία σὲ ἀντίθεση μὲ νέες ἀντιλήψεις ποὺ τὶς θεώρησε σφαλερές. Ἡ ἀντίθεση ἐκδηλώθηκε πρῶτα στὸ ἴδιο τὸ Συμβούλιό της, ἐκδηλώθηκε καὶ ἔξω μὲ ἀποκορύφωμα ὅλα ὅσα ἔγιναν ποὺ ὀδήγησαν στὶς ἀρχαιρεσίες τῆς 8 Δεκεμβρίου τοῦ 2002. Φάνηκε σὰν οἱ ἀρχαιρεσίες αὐτὲς νὰ ἦταν ἡ κατάληξη μιᾶς ἀντίθεσης προσώπων. Στὴν πραγματικότητα ἦταν ἀντίθεση ἰδεῶν, ἰδανικῶν καὶ ἀπόψεων γιὰ τὸ μέλλον τῆς μνημειακῆς παράδοσης.

Θυμᾶστε ὅτι κατὰ τὶς Γενικὲς Συνελεύσεις τῶν τελευταίων ἐτῶν οἷς ζητήθηκε μὲ ἐπιμονὴ νὰ διατυπώσετε τὶς ἀπόψεις σας ὡς πρὸς τὸ συντελούμενο ἀπὸ τὴν Ἐταιρεία ἔργο. Τὰ παλαιότερα Διοικητικὰ Συμβούλια ἐφάρμοζαν μία πολιτικὴ ποὺ οἷς εἶναι γνωστὴ. Ἀνάπτυξη τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἔργου, ἀποφυγὴ κάθε κοσμικῆς ἐκδήλωσης, ἄκρα οἰκονομία καὶ γενικῶς προσπάθεια γιὰ τὴν ἀπόδοση τῶν ἐπιστημονικῶν χρεῶν τῆς Ἐταιρείας. Λέγοντας χρέη ἐννοοῦμε τὴ δημοσίευση τῶν πολλῶν σημαντικῶν ἀνασκαφῶν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καὶ τὴν ἠθικὴ δικαίωση τῶν πράξεών μας, καὶ ἀπόδειξη τῆς ἐπιστημονικῆς φύσης τοῦ Ἰδρύματος.

Ἡ αὐστηρὴ αὐτὴ πολιτικὴ εἶχε ἀγαθὰ ἀποτελέσματα. Γνωρίζετε ὅτι μέσα σὲ 14 χρόνια διπλασιάστηκαν οἱ δημοσιεύσεις

των 150 ἐτῶν. Ἀνασκαφές λησμονημένες, ἀλλὰ σημαντικές, παρουσιάστηκαν πλήρως στὸ κοινό. Νέοι ἀρχαιολόγοι ἐμφανίστηκαν μὲ ἀξιόλογα ἐπιστημονικὰ ἔργα, ἐνῶ παραλλήλως οἱ ἀνασκαφές μας μειώνονταν σὲ ἀριθμό. Τὰ παλαιότερα χρόνια λόγω ἄλλων ἐπιστημονικῶν ἀντιλήψεων ὡς πρὸς τὸν τρόπο διεξαγωγῆς τῶν ἀνασκαφῶν καὶ τοῦ σχετικῶς μικροῦ κόστους τους, αὐτὲς γίνονταν εὐκολότερα. Στὰ χρόνια μας ὅμως μία, ἔστω καὶ μικρῆς διάρκειας, εὐπρεπῆς ἀνασκαφὴ στοιχίζει μεγάλη ποσά, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διαθέσει ἡ Ἐταιρεία. Ἐκτὸς αὐτοῦ οἱ χιλιάδες τῶν ἐρευνῶν ποὺ γίνονται συνεχῶς, ἐπὶ δεκαετίες, ἀπὸ τὴν Ὑπηρεσία, ἔχουν ἀποκαλύψει ἀρχαῖα τῶν ὁποίων ἡ μελέτη καὶ δημοσίευση θὰ ἀπαιτήσῃ, μὲ τοὺς σημερινοὺς ὄρους, ἑκατονταετίες. Δὲν χρειάζεται νὰ προσθέτῃ καὶ ἡ Ἐταιρεία νέες. Κρίθηκε λοιπὸν, ἀπὸ χρόνια, ὅτι τὶς δυνάμεις μας ἔπρεπε νὰ τὶς στρέψουμε πρὸς τὶς δημοσιεύσεις, ὅπου ἡ Ἐταιρεία καὶ ἡ Ὑπηρεσία ὑστεροῦμε. Δηλαδή παρὰ τὰ μεγάλα ἐπιτεύγματα καὶ τῶν δύο σὶς δημοσιεύσεις, ἔχουν ἀκόμη πολλὰ νὰ δώσουν.

Αὐτὴ τὴν πολιτικὴ ἀκολουθήσαμε ἀπὸ τὸ 1988 ἕως τὸ 2002 καὶ τὸ νέο Συμβούλιο σκοπεύει νὰ συνεχίσει. Λέγω νέο Συμβούλιο, διότι τὰ μισὰ σχεδὸν μέλη του μετέχουν σ' αὐτὸ γιὰ πρώτη φορά, κυρίως ὅμως γιατί εἶναι ἀπαλλαγμένο ἀπὸ ἀρρυθμίες καὶ ἀπὸ ἐπιστημονικὲς ἀστοχίες, φαινόμενα ποὺ ἐκδηλώθηκαν σ' αὐτὸ κατὰ τὸ 2001 καὶ τὸ 2002 καὶ ὀδήγησαν στὰ γνωστά σας γεγονότα.

Ἡ πολιτικὴ τῆς αὐξήσεως τῶν δημοσιεύσεων δὲν εἶναι καὶ ἡ πλέον εὐκολὴ. Ἐνῶ οἱ ἀνασκαφές, μὲ ὅλες τὶς δυσκολίες ποὺ συνεπάγονται γίνονται σχετικῶς εὐκόλα καὶ εὐχάριστα, οἱ δημοσιεύσεις ἔχουν πληθὸς τεχνικῶν καὶ πραγματικῶν προβλημάτων, γιὰ τὴν λύση τῶν ὁποίων ἀπαιτοῦνται πάλι χρήματα. Κυρίως ἔχουν προβλήματα πνευματικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς πειθαρχίας, ἀναγκαίαις γιὰ νὰ ἀσχοληθεῖ ὁ ἀνασκαφεὺς μὲ τὴν ἐπίπονη, μακρόχρονη καὶ ἄδοξη μελέτη. Ἡ περίοδος τῆς σύνταξης μιᾶς δημοσίευσης μοιάζει μὲ τὴν περίοδο διάρκειας τοῦ ἐπιτιμίου ποὺ ἐπιβάλλει ἡ Ἐκκλησία στοὺς ἀμαρτωλοὺς.

Εἶναι περίοδος μελέτης, ἔρευνας, ἀμφιβολιῶν, ἀλλαγῆς ἀπόψεων γιὰ ὅ,τι βρέθηκε, κενῶν ποὺ δὲν τὰ ὑποπτεύεται

κανείς ἐκ τῶν προτέρων, ἐλλείψεων ποὺ δὲν θὰ συμπληρωθοῦν ποτέ. Αὐτοὶ εἶναι οἱ κύριοι λόγοι γιὰ τοὺς ὁποίους οἱ ἀνασκαφεῖς δὲν ἀποφασίζουν νὰ τερματίσουν τὴν ἀνασκαφή τους. Μὲ τὸ πρόσημα τῆς ὀλοκλήρωσης μιᾶς ἔρευνας ἀναβάλλουν τὴν ἐπιστημονικὴ παρουσίαση τῆς ἀνασκαφῆς καὶ νομίζουν ὅτι ἀποδίδουν τὴν ὀφειλὴ τους μὲ γενικὲς καὶ ἀποσπασματικὲς δημοσιεύσεις, οἱ ὁποῖες ἀυξάνουν τὶς ἀπορίες μας ἀντὶ νὰ τὶς ξεδιαλύνουν. Γιὰ τὴν Ἑταιρεία, γιὰ τὸ Συμβούλιό της, ἢ συνέχιση τῆς πολιτικῆς τῶν ἀνασκαφῶν χωρὶς τὴν ἐξόφληση τῶν ἐπιστημονικῶν χρεῶν της θὰ ἦταν συνέχιση μιᾶς στεῖρας ἐπιστημονικῆς πολιτικῆς χωρὶς διέξοδο.

Ἄλλος τομέας στὸν ὁποῖο δόθηκε ιδιαίτερη ἔμφαση καὶ σκοπεύουμε νὰ συνεχίσουμε τὴν ἀνάπτυξή του εἶναι τοῦ Ἀρχείου μας. Μὲ τὸν ὄρο Ἀρχεῖο δὲν ἐννοοῦμε μόνο τὰ ἔγγραφα τῆς Ἑταιρείας ποὺ σώζονται πλήρως ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς ἴδρυσής της, ἀλλὰ καὶ τὶς πολυτιμότερες συλλογὲς τῶν δεκάδων χιλιάδων φωτογραφιῶν, τῶν χιλιάδων πρωτοτύπων σχεδίων καὶ τῶν ἑκατοντάδων ἡμερολογίων ἀνασκαφῶν. Ὅλα αὐτά, συσσωρευμένα σὲ ἀποθήκες, ταξινομήθηκαν, εὑρετηριάστηκαν καὶ ἔγιναν προσιτὰ στοὺς μελετητές, καὶ συνδυασμένα μὲ τὰ κατάλοιπα τῶν παλαιῶν ἀρχαιολόγων ποὺ ἀργὰ ἀλλὰ σταθερὰ προστίθενται σὲ ὅσα ἔχουμε ἀποτελοῦν τὴν κιβωτὸ τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιολογίας. Τὸ ἀνεκτίμητο αὐτὸ ὑλικὸ ἔχει ἤδη συντηρηθεῖ καὶ ἔχει τακτοποιηθεῖ, καὶ εἶναι προσιτὸ στοὺς μελετητές. Γιὰ νὰ γίνῃ γνωστὸ σὲ εὐρύτερους κύκλους ἐτοιμάζεται ἡ δημόσια ἔκθεσή του μὲ ταυτόχρονη ἔκδοση σχετικῶν καταλόγων.

Ἡ Βιβλιοθήκη μας ἐπίσης ἐπὶ 15 χρόνια συνεχῶς βελτιώνεται. Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς χιλιάδες τῶν νέων βιβλίων μὲ τὰ ὁποῖα πλουτίζεται κάθε χρόνο, ἔχουν προστεθεῖ ἑκατοντάδες μέτρων νέων βιβλιοστασιῶν, ἔγινε ἐκ βάρων ἀνακαίνιση τοῦ ἀναγνωστηρίου, τὸ ὁποῖο, ὅπως ὁμολογεῖται, εἶναι τὸ πλέον πολυτελὲς καὶ εὐχάριστο σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Παρὰ ταῦτα ὑπάρχουν κάποιοι καὶ κάποιες, οἱ ὁποῖοι μονίμως δυσανασχετοῦν, διότι δὲν βρίσκουν σ' αὐτὴν ὅλα τὰ βιβλία ποὺ χρειάζονται γιὰ τὴ μελέτη τους. Πρέπει ὁμως ὅλοι νὰ ἔχουμε ὑπ' ὄψη, συγκρίνοντας τὸ περιεχόμενο τῶν πέντε μεγάλων ἀρχαιολογικῶν

βιβλιοθηκῶν τῆς Ἀθήνας – οἱ ὁποῖες εἶναι πέντε ἀπὸ τὶς σημαντικότερες τοῦ κόσμου, στὸ εἶδος τους – συγκρίνοντάς τις λοιπόν, θὰ διαπιστώσουμε ὅτι καὶ οἱ πέντε ἔχουν ἑλλείψεις καὶ ὅτι ἀλληλοσυμπληρώνονται. Ἄν ἦσαν ὅμοιες στὸ περιεχόμενο, θὰ περιίτευσαν οἱ τέσσερις. Ἀκόμη πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπὲρ ὅψη ὅτι ἡ Βιβλιοθήκη ἔχει εὐρύτερο κύκλο μελετητῶν καὶ τὸ περιεχόμενό της εἶναι ἐπίσης εὐρύτερο. Ἡ λαογραφία, ἡ νεώτερη, γενικὴ καὶ τοπικὴ, ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία, ἡ νεώτερη ἑλληνικὴ τέχνη ἀποτελοῦν μεγάλα καὶ σημαντικὰ μέρη της, τὰ ὁποῖα στεροῦνται οἱ ἄλλες.

Τὴν μεταχειρίζονται ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς εἰδικοὺς ἀρχαιολόγους, λόγιοι, ἱστοριοδίφες καὶ φοιτητές, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν εὐκόλη τὴν πρόσβαση σὶς ἄλλες εἰδικὲς βιβλιοθηκές. Ἀκόμη, παρὰ τὶς δυσμενεῖς, διεθνῶς, οἰκονομικὲς συνθήκες μελετοῦμε, μὲ τὴ βοήθεια εἰδικῶν, τὴν ἠλεκτρονικὴ ὀργάνωση τῆς Βιβλιοθήκης. Τὸ ἔργο εἶναι μεγάλο καὶ δύσκολο, γιὰτὶ πρέπει νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ ἠλεκτρονικὴ χρῆση της καὶ ἔξ ἀποστάσεως, κυρίως γιὰ νὰ μποροῦν νὰ τὴ χρησιμοποιοῦν οἱ εἰδικοὶ ποὺ βρίσκονται μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, κυρίως οἱ ἀρχαιολόγοι τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας.

Μιὰ συνήθης μομφὴ πρὸς τὸ Συμβούλιο τῆς Ἐταιρείας, εἶναι ὅτι δὲν στρέφεται πολὺ πρὸς τὰ ἔξω, δὲν ἀναζητεῖ χορηγούς, δὲν ἀκούγεται γενικῶς, δὲν ἐμφανίζεται στὴν τηλεόραση. Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀληθῆ ἀλλὰ δὲν εἶναι ὀρθὰ ὡς ἐπιχειρήματα γιὰ νὰ κατηγορηθεῖ. Ἡ Ἐταιρεία εἶναι ἐπιστημονικὸ Ἰδρυμα καὶ τὸ ἔργο ποὺ προσφέρει εἶναι καθαρὰ ἐπιστημονικό: ἀνασκαφές, δημοσιεύσεις, βιβλιοθήκη, ἀρχεῖα, μαθήματα, διαλέξεις. Δὲν ὑπάρχει δεύτερο, ὅμοιο ἀκριβῶς, ἴδρυμα στὴν Ἑλλάδα. Μπορεῖ νὰ συγκριθεῖ μὲ λίγες ξένες ἀρχαιολογικὲς Σχολές, τὶς παλαιότερες, ἀλλὰ ὁ ὀρίζοντας τῆς Ἐταιρείας εἶναι εὐρύτερος καὶ ὁ χαρακτήρας της ἑλληνικός. Ἡ δημιουργία της ὑπῆρξε ἐθνικὴ ἀνάγκη καὶ τὴν ἴδια ἀνάγκη ἐκπληρῶνει καὶ σήμερα. Ὅλα αὐτὰ τὰ 166 χρόνια τίποτε δὲν δημιουργήθηκε στὴν Ἑλλάδα ποὺ νὰ μπορεῖ νὰ τὴν ἀντικαταστήσει. Ἡ ἐπιστημονικὴ πολιτικὴ ποὺ ἀκολουθεῖται εἶναι ἐκείνη ποὺ δοκιμάστηκε καὶ ταιριάζει σὶς περιστάσεις καὶ στὸν τόπο.

Ἀκολουθοῦμε φυσικὰ καὶ τὶς νέες συνήθειες ποὺ ἔχουν

λάβει μεγάλη έκταση, όπως ή παρουσίαση βιβλίων, των δημοσιεύσεών μας δηλαδή. Τὸ κάνουμε γιὰ λόγους ἐπιστημονικούς καὶ ὄχι διαφημιστικούς. Δὲν γίνεται αὐτοσκοπὸς ἐπαναλαμβανόμενος, ὥστε νὰ ἀποκτήσει, ἐκ τῶν πραγμάτων, περιοδικὸ καὶ ὅπως εἶναι ἀναπόφευκτο, κοσμικὸ χαρακτήρα.

Τὸ ἴδιο ἐπιδιώκεται καὶ μὲ τὰ μαθήματα τῆς Σχολῆς Διδασκαλίας τῆς Ἱστορίας τῆς Τέχνης καὶ μὲ τὶς διαλέξεις ποὺ θὰ ἔχουν τώρα νέο περιεχόμενο, καθὼς ἔχουν πλέον ἐξαφανισθεῖ οἱ ἐγγενεῖς δυσχέρειες ποὺ ὑπῆρχαν στὴν κατάρτιση τῶν προγραμμάτων. Ἡ ἀλλαγὴ θὰ εἶναι στὸ νὰ δοθεῖ κάτι καλύτερο, σύμφωνα μὲ τὶς σημερινὲς ἀνάγκες, καὶ ὄχι κάτι τὸ τυχαῖο, τὸ εὐκαιριακὸ καὶ τὸ προσωπικὸ.

Ἡ Ἑταιρεία ἀπὸ τὴ σύστασή της εἶναι ἓνας προοδευτικὸς ὀργανισμὸς, διότι προορισμὸς καὶ σκοπὸς της εἶναι ἡ δημιουργία νέων πραγμάτων. Ὅ,τι δημιούργησε ἕως σήμερα, τὰ μνημεῖα ποὺ ἔφερε στὸ φῶς, οἱ μελέτες ποὺ δημοσίευσε, τὰ ἀρχεῖα ποὺ σχημάτισε, ὑπάρχουν στὸ ἀκέραιο ὡς κτῆμα τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ κόσμου ὁλόκληρου. Πάνω σ' αὐτὸ τὸ ἔργο βασίζονται κυρίως οἱ ἀρχαιολόγοι, οἱ ἱστορικοὶ καὶ ἄλλοι ἐπιστήμονες γιὰ νὰ συνθέσουν δικά τους ἔργα ἢ νὰ διατυπώσουν τὶς σκέψεις τους. Εἶναι λοιπὸν ἐντελῶς λανθασμένη ἡ ἄποψη, ὅτι ἡ Ἑταιρεία δὲν ἐκσυγχρονίζεται ἢ ὅτι δὲν παρακολουθεῖ τὰ σύγχρονα ρεύματα, ἐπειδὴ δὲν ἀκούγεται καθημερινῶς.

Πολλοὶ συγκρίνουν τὴν Ἑταιρεία μὲ ἀστραφτερὰ ἰδρύματα τῆς Ἀθήνας, καὶ μὲ ὀρισμένα μουσεῖα τὰ ὁποῖα μνημονεύονται σχεδὸν καθημερινῶς στὶς ἐφημερίδες. Ὅλα προβαίνουν σὲ ἐκδηλώσεις ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἀρκετὲς εἶναι ἀξιόλογες. Ἄλλὰ ἀκόμη καὶ τὸ καλύτερο μουσεῖο εἶναι κάτι τὸ στατικό. Ὅσο καὶ ἂν ἀλλάζει ὁ τρόπος τῆς ἐκθεσῆς του, δὲν δημιουργεῖ. Ἐπαινεῖται διαρκῶς τὸ μόνιμο περιεχόμενό του, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖται ἀπὸ δημιουργήματα παλαιῶν ἀνθρώπων. Ἡ Ἑταιρεία ἀντιθέτως, ὅπως εἶπα, δημιουργεῖ. Εἴτε φέρει στὸ φῶς νέα μνημεῖα, εἴτε προσφέρει δημοσιεύσεις μὲ τὶς ὁποῖες τὰ μνημεῖα διαφωτίζονται καὶ διασώζονται ἐπιστημονικῶς. Γι' αὐτὸ οἱ συγκρίσεις, ὅταν γίνονται, πρέπει νὰ ἀφοροῦν τὸ νέο καὶ τὸ ὠφέλιμο ποὺ προσφέρεται στὸν τόπο.

Ἀπὸ τὸ 1988 ἕως σήμερα ἡ Ἑταιρεία μὲ τὴν ἀλλαγὴ τῆς

έπιστημονικής πολιτικής της, με τὸν περιορισμὸ δηλαδή τῶν ἀνασκαφῶν, τὴν αὐξηση τῶν δημοσιεύσεων καὶ τὴν ἐπιστημονικὴ ὀργάνωσή της, μπήκε σ' ἓνα νέο δρόμο ποὺ τὸν ὄριζαν οἱ καιροί, ἓνα δρόμο τὸν ὁποῖο ἤδη τὸ 1935, πρὶν ἀπὸ 68 χρόνια, εἶχε ὑποδείξει ὁ Γεώργιος Οἰκονόμος ὡς τὸν μόνον ἐνδεδειγμένο. Δὲν ἀκολουθήθηκε ὁ δρόμος αὐτὸς ἕως τὸ 1988, κυρίως λόγῳ τοῦ νόμου τῆς ἀδρανείας ποὺ κυριαρχεῖ στὰ ἑλληνικὰ πράγματα.

Τὸ ἔργο μας, τὸ ἔργο τοῦ Συμβουλίου, εἶναι πρῶτα ἐπιστημονικό, καὶ ἐκεῖ πετύχαμε πλήρως. Εἶναι ἀκόμη καὶ διοικητικό. Καὶ τὸ διοικητικὸ ἔχει σχεδὸν ἓναν μόνον στόχο. Τὴν ἐπίτευξη τῶν ἐπιστημονικῶν ἐπιδιώξεών μας μετὰ τὴν καλὴ διαχείριση καὶ προστασία τῆς περιουσίας τῆς Ἑταιρείας. Παρὰ τίς προσπάθειες ποὺ καταβλήθηκαν, οἱ πολιτικές, κοινωνικὲς καὶ οἰκονομικὲς συνθήκες τῶν ἡμερῶν μᾶς ἐπηρέασαν. Ἀπόδειξη εἶναι ἡ παράλογη περιπέτεια τῆς Ἑταιρείας, ἡ ὁποία εἶχε βαθιὰ ψυχολογικὰ αἴτια, ἀλλὰ ὡς ἀφορμὴ εἶχε τὴν ἀναγκαία περιστολὴ τῶν λειτουργικῶν ἐξόδων της. Δὲν εἶχε ὅμως δικαίωμα τὸ Συμβούλιο, σὺς δύσκολες οἰκονομικῶς ἡμέρες ποὺ περνοῦμε, νὰ ξοδεύει ἄσκεπτα τὴν περιουσία της. Διαβάζετε καθημερινῶς σὺς ἐφημερίδες τίς προσπάθειες οἰκονομικῶν κολοσσῶν γιὰ νὰ ἐπιβιώσουν. Μόνον ἡ Ἑταιρεία, κατὰ τὸ 2002, ἀρμένιζε ἀμέριμνη μέσα στὴ θύελλα.

Μὲ ὅσα ἔγιναν, πεισματικὰ καὶ παράλογα, ἡ Ἑταιρεία κινδύνευσε νὰ καταντῆσει δεσμώτης καταστάσεων ποὺ θὰ ἀλλοίωσαν τὴ μορφή της καὶ θὰ τῆς ἔδιναν ἀνάρμοστη κατεύθυνση.

Κατὰ τοὺς μῆνες ποὺ πέρασαν διαπιστώθηκε ὅτι ὁ Ὄργανισμὸς τῆς Ἑταιρείας, συντεταγμένος τὸ 1959 ἀπὸ ἓναν νομοδιδάσκαλο καὶ δικαστὴ, τὸν Παναγιώτη Πουλίτσα, μποροῦσε νὰ γίνῃ τροχοπέδη ἢ ἀκόμη καὶ βρόχος ἂν δὲν ἐρμηνευόταν σωστά. Ὁ ἴδιος ὁ Παναγιώτης Πουλίτσας καὶ οἱ διάδοχοί του Γεώργιος Βέλτσος καὶ Παναγιώτης Ζέπος, νομικοὶ καὶ αὐτοί, ἐπὶ δεκαετίες ἐφάρμοσαν τὸν Ὄργανισμὸ χωρὶς ἐπεισόδια καὶ τρικυμίες. Κατὰ τὸ 2002 ὅμως ἀποδείχθηκε ὅτι ὁ Ὄργανισμὸς, ὅταν δὲν ἐρμηνευόταν σωστά, ἀποκτοῦσε μοναρχικὲς

ἀποχρώσεις, οἱ ὁποῖες καθιστοῦσαν τὴν Ἑταιρεία δέσμια καὶ τὴν ἔσυραν σὲ περιπέτειες.

Οἱ μῆνες τῆς ἀρρυθμίας ποῦ κατέληξε νὰ μεταλλαχθεῖ σὲ ἀνωμαλία, τὰ ἀσφαλιστικὰ μέτρα, ἡ προσωρινὴ διοίκηση, ὅλα ὀφείλονται σὲ λίγα σημεῖα τοῦ Ὄργανισμοῦ τὰ ὁποῖα θὰ πρέπει νὰ τροποποιηθοῦν. Τὸ Συμβούλιο ἔχει ἐπισημάνει τὰ σημεῖα αὐτὰ καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἐξ αἰτίας τῆς ἀλλαγῆς τῆς νομοθεσίας, τῶν νέων κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν συνθηκῶν, ἔχουν περιπέσει σὲ ἀχρηστία. Ὅλα αὐτὰ θὰ τεθοῦν ὑπ' ὄψης ἐγκαίρως γιὰ νὰ ἀποφασίσετε. Μπορεῖτε ὅμως, καὶ εἶναι ἐπιθυμητό, νὰ ἐκθέσετε τὶς δικές σας ἀπόψεις πάνω στὸ θέμα αὐτό, γραπτῶς ἢ προφορικῶς. Γνωρίζετε, ὅτι ἓνα νομοθέτημα, ὅπως εἶναι ὁ Ὄργανισμὸς τῆς Ἑταιρείας, πρέπει νὰ ἔχει τέτοια μορφή ποῦ νὰ ἐπιτρέπει τὴν ἀποτελεσματικὴ ἐφαρμογὴ του ἐπὶ δεκαετίες. Πρέπει ἀκόμη νὰ ἐκφράζει τὸ πνεῦμα, τὴν παράδοση καὶ τὸν σκοπὸ τῆς Ἑταιρείας, ὅπως καθορίστηκε ἀπὸ τοὺς ἰδρυτὲς τῆς καὶ τὶς μεγάλες μορφὲς ποῦ τὴν διοίκησαν.

Ἡ δύναμη τῆς Ἑταιρείας εἶναι τὸ κύρος ποῦ τῆς προσδίδει τὸ ἔργο τῆς, ἔργο ποῦ βραδύεται στὸ πνεῦμα ποῦ τῆς ἔδωσαν τὰ πρόσωπα ποῦ ἦσαν ἐταῖροι τῆς. Δὲν μπορούμε νὰ ἀπομακρυνθοῦμε ἀπὸ τὴν δοκιμασμένη παράδοση. Αὐτὰ ποῦ λέγω δὲν ἐκφράζουν πνεῦμα συντήρησης ἀλλὰ προόδου. Γιατὶ καὶ ἡ Ἑταιρεία ἐξελίσσεται συνεχῶς καὶ ἀκολουθεῖ τὰ νέα συστήματα καὶ τὶς νέες τεχνικὲς μεθόδους ὅπου χρειάζεται. Ἦδη ἐτοιμάζεται στὸ διαδίκτυο ἡ σελίδα τῆς Ἑταιρείας, ἡ ὁποία ὅταν ὀλοκληρωθεῖ θὰ ἀποτελέσει ἀχώριστο ἐπιστημονικὸ βοήθημα γιὰ ὅλους τοὺς ἀρχαιολόγους διεθνῶς. Οἱ ἀνασκαφές μας, τὰ ἀρχεῖα μας, τὰ σχέδια, οἱ φωτογραφίες, τὰ δημοσιεύματά μας, θὰ γίνουν προσιτὰ σὲ ὅλους.

Ἄλλὰ καὶ ὅσα συμβαίνουν στὸν τόπο μας σχετικὰ μὲ τὰ μνημεῖα μᾶς ἐνδιαφέρουν καὶ μᾶς ἀπασχολοῦν. Παρακολουθεῖτε καθημερινῶς τὴ λαϊκὴ ἀντίδραση σὲ ὅσα γίνονται εἰς βάρος τῆς φυσικῆς μορφῆς τοῦ τόπου, τῆς μνημειακῆς παραδόσεως, τῆς ἱστορίας. Ἡ ἄρνηση νὰ τὰ δεχθοῦμε ὡς φυσικὰ ἢ ὡς ἀναπόφευκτα, ἀποτελοῦν ἀντίδραση προοδευτικοῦ πνεύματος, ἔστω καὶ ἂν ἀποδεικνύεται ἀτελέσφορη.

Ἐνάμεσα στα ὅσα ἀλληλοσυγκρούμενα, καὶ ἐνίοτε φαιδρά, δημοσιεύτηκαν στίς ἐφημερίδες τοὺς τελευταίους μῆνες εἶναι ὅτι ἡ Ἐταιρεία ἀποτελεῖ ἀντίμαχο τῆς Ὑπηρεσίας καὶ τῶν ἀρχαιολόγων. Οἱ λόγοι εἶναι προφανεῖς. Δόθηκε ἐπίτηδες προσωπικὸς τόνος στὸ ζήτημα τὸ ὁποῖο εἶχε δημιουργηθεῖ, διότι κατὰ τὴν ἄποψη κάποιων, θὰ λυνόταν μόνο μὲ τὴν ἐξουδετέρωση ὀρισμένων προσώπων, τὰ ὁποῖα δῆθεν εἶναι ἐχθροὶ ἢ ἀντίπαλοι τῆς Ὑπηρεσίας. Θὰ τὸ ἐπαναλάβω ἄλλη μιὰ φορά. Τὸ νὰ προειδοποιεῖς γιὰ λάθη ποὺ πρόκειται νὰ γίνουν δὲν σημαίνει ὅτι εἶσαι ἐχθρὸς τῆς Ὑπηρεσίας. Ἀντιθέτως δείχνουν ὅτι τὴν νοιάζεσαι, τὴν προστατεύεις καὶ δὲν θέλεις νὰ τὴν βλέπεις νὰ μεταλλάσσεται. Ὅταν ἔχεις ἀφιερώσει τὸ καλύτερο μέρος τῆς ζωῆς σου στὴν πρόοδό της, ὅταν ἓνα μέρος ἀπὸ τὰ ἐπιτεύγματά της εἶναι δικά σου, τότε ἔχεις τὸ δικαίωμα, ἔχεις ὑποχρέωση, νὰ μιλάς, ὅταν τὰ πράγματα ξεφεύγουν ἀπὸ ὀρισμένα ὅρια.

Ἡ Ἐταιρεία εἶναι βοηθὸς καὶ ὑποστηρικτὴς τῶν ἀρχαιολόγων, τῆς Ὑπηρεσίας καὶ τῶν πανεπιστημίων, καὶ ἐκείνων ποὺ βρίσκονται ἔξω ἀπὸ τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο. Αὐτῶν τίς μελέτες ἐκδίδει σὲ πολυδάπανα βιβλία. Αὐτῶν τίς μελέτες δημοσιεύει στὴν *Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίδα*, αὐτῶν τίς ἀνασκαφὲς δημοσιεύει στὰ *Πρακτικά*. Τὸ Συμβούλιό της, τὸ σημερινό, ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ μέλη ἢ πρώην μέλη τῆς Ὑπηρεσίας, καὶ ἀπὸ πρόσωπα ποὺ ἔχουν ἀποδείξει ἐμπράκτως τὸν σεβασμὸ τους πρὸς τὰ μνημεῖα καὶ τὴ στοργὴ τους πρὸς τὴν Ἐταιρεία. Ἄλλο ὅμως βρίσκεται ἡ αἰτία τῆς μομφῆς· δὲν εἶναι ἀρεστὸ ὅτι ἡ Ἐταιρεία ἐκφράζει γνώμη γιὰ σημαντικὰ ἀρχαιολογικὰ ζητήματα. Δὲν εἶναι ἀρεστὸ ὅτι οἱ ἀπόψεις της διαφέρουν ἀπὸ τίς ἀπόψεις ἐκείνων ποὺ τῆς προσάπτουν κατηγορίες.

Πιστεύουμε, ὅτι ὑπάρχουν προφανεῖς ἀλήθειες, οἱ ὁποῖες δὲν ἐπιδέχονται ἀμφισβήτηση. Τέτοιες εἶναι ἡ πίστις στὴν παράδοση, ὁ σεβασμὸς πρὸς τὰ προγονικὰ κατάλοιπα, ἡ διατήρηση τῶν ιδεῶν μὲ τίς ὁποῖες γενεὲς πρὶν ἀπὸ μᾶς τράφηκαν πνευματικῶς. Οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ ὅσοι ἀγαποῦν τὰ ἀρχαῖα καὶ ἀσχολοῦνται μὲ αὐτὰ γνωρίζουν ἀκόμη, ὅτι τὰ ἀρχαιολογικὰ θέματα δὲν ἐρευνῶνται οὔτε διαφωτίζονται ἀπὸ ἓναν καὶ αὐτομάτως, καὶ ὅτι μία εἶναι ἡ ὀρθὴ ἄποψη γιὰ κάθε

έπιστημονικὸ ζήτημα. Καὶ ἡ ὀρθότης κρίνεται ἀπὸ τοὺς εἰδικούς, οἱ ὅποιοι εἶναι καὶ οἱ μόνοι ἀρμόδιοι, εἰδικούς οἱ ὅποιοι δίνουν λόγο γιὰ τὴ γνώμη τους μόνο στὴν ἐπιστημονικὴ τους συνείδηση, ἔχοντας πάντοτε ὑπ' ὄψη ὅτι θὰ κριθοῦν καὶ τώρα καὶ ἀπὸ τὶς γενιὲς ποὺ θὰ μᾶς διαδεχθοῦν.

Ζοῦμε σὲ μιὰ μεγάλη ἱστορικὴ ἐποχὴ καὶ ὅ,τι κακὸ γίνεται ἔχει συνέπειες οἱ ὁποῖες δύσκολα ἐπανορθώνονται. Ἡ περιπέτεια τῆς Ἑταιρείας ἔληξε, ἡ ζημία ὅμως ποὺ τῆς ἔγινε, ἠθικὴ, ὑλικὴ καὶ πραγματικὴ, εἶναι μεγάλη. Θὰ προσπαθήσουμε ὅλοι νὰ ἐξαλειφθοῦν πλήρως οἱ συνέπειες αὐτὲς καὶ τὰ σημάδια τους. Καὶ τοῦτο μπορεῖ νὰ γίνει μόνο μὲ τὴ δική σας ἠθικὴ καὶ πραγματικὴ ὑποστήριξη. Πρῶτο βῆμα μάλιστα θὰ εἶναι ἡ ἔκθεση τῶν ἀποψεῶν σας, τώρα ἐδῶ, πάνω σὲ ὅσα ἀκούσατε».

Μετὰ τὸν Γενικὸ Γραμματέα ἔλαβε τὸν λόγο ὁ Πρόεδρος ὁ ὁποῖος εἶπε:

«Ὅπως προανήγγειλα γίνεται διάλειμμα πέντε λεπτῶν ἐντὸς τῆς αἰθούσης, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ὁποῖου ὁποῖος θέλει νὰ λάβει τὸν λόγο γιὰ νὰ διατυπώσῃ σκέψεις θὰ φέρῃ σημεῖωμα μὲ τὸ ὄνομά του στὸ τραπέζι, γιὰ νὰ καταρτισθεῖ ἡ σειρά τῶν ὀμιλητῶν. Εὐχαριστῶ».

Μετὰ τὴ λήξη τοῦ διαλείμματος ἔλαβαν τὸν λόγο καὶ μίλησαν κατὰ σειράν οἱ ἐξῆς:

Ἡ κυρία *Κατερίνα Ρωμοπούλου* εἶπε, ὅτι τὸ κύρος τῆς Ἑταιρείας ἔχει τραυματισθεῖ σοβαρὰ καὶ πρέπει νὰ ἀποκατασταθεῖ, ὅπως καὶ ἡ ἐνότητα τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρείας. Νὰ γίνεται ἐπιστημονικὴ παραγωγὴ μὲ διαφανῆ κριτήρια καὶ ἀξιοκρατικὴ ἐκλογή τῶν ἐταίρων. Εἰδικότερα πρότεινε: 1) Νὰ γίνει τροποποίηση ἄρθρων τοῦ Ὄργανισμοῦ ποὺ δίνουν ἀφορμὴ γιὰ ἀντιπαράθεση καὶ παιγνίδια ἐξουσίας. 2) Γιὰ διευκόλυνση τοῦ ἔργου τοῦ Δ.Σ. νὰ συστηθοῦν μικτὲς ἐπιτροπὲς γιὰ τὴ χάραξη τῆς ἐπιστημονικῆς πολιτικῆς, ὡς λ.χ. ἐπιτροπὴ δημοσιευμάτων ποὺ θὰ πλαισιώνει τὸν Γενικὸ Γραμματέα. 3) Ὁ *Μέντωρ* νὰ ἀλλάξῃ περιεχόμενο καὶ νὰ γίνει πραγματικὸ δελτίο εἰδήσεων, βιβλιοκρισίας, γεγονότων κ.ἄ. 4) Ἐνα ἀπὸ τὰ ἀριστίνδην μέλη τοῦ Συμβουλίου νὰ εἶναι ἡ κεφαλὴ

της Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας. Τὰ ἄλλα νὰ εἶναι καταξιωμένοι ἐπιστήμονες ἐντὸς καὶ ἐκτὸς χώρας.

Ὁ κ. *Χρήστος Ντούμας* εἶπε ὅτι ἡ κρίση στὴν Ἐταιρεία δὲν ἦταν θέμα ἰδεολογίας ἀλλὰ «προσωπικῶν ἀντιπαραθέσεων καὶ γεροντικοῦ πείσματος», γιὰ τὸ ὅτι ὁ πρόην Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου ἦταν μὲ τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου στὸ ζήτημα τῆς ρήξης μὲ τὸ Ὑπουργεῖο γιὰ τὸν Μαραθῶνα καὶ τὸ Μουσεῖο Ἀκροπόλεως. Ρώτησε ἂν ἡ Ἐταιρεία ἔχει λάβει ὑπ' ὄψη τῆς τῆς ἐπιπτώσεις τοῦ νέου ἀρχαιολογικοῦ νόμου ὅσον ἀφορᾷ τὶς ἀνασκαφές τῆς, καὶ ἰδιαίτερος τῆς διατάξεις περὶ προθεσμίων δημοσιεύσεως τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἀνασκαφῶν καὶ περὶ τῶν οἰκονομικῶν κ.ἄ. δυνατοτήτων τοῦ φορέως ποὺ διενεργεῖ τῆς ἀνασκαφές, περὶ τοῦ χρόνου δημοσιεύσεως τῶν κατατεθειμένων μελετῶν, περὶ τῆς καταθέσεως τῶν κειμένων τῶν δημοσιεύσεων τῶν ἀνασκαφῶν ποὺ ἔχουν παραχωρηθεῖ γιὰ μελέτη σὲ νέους ἀρχαιολόγους, περὶ τῆς συντηρήσεως τῶν παλαιῶν ἀνασκαφῶν καὶ περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τῶν ὁποίων τὰ πνευματικὰ δικαιώματα ἐπιθυμεῖ νὰ διατηρήσει ἡ Ἐταιρεία. Γιὰ τὴν Βιβλιοθήκη εἶπε ὅτι ἔχει ἀργήσει ἡ μηχανοργάνωσή τῆς μὲ τὴν ὀλοκλήρωση τῆς ὁποίας «θὰ μπορούσε ἡ Βιβλιοθήκη μὲ τὸ ὑφιστάμενο προσωπικὸ ποὺ διαθέτει νὰ λειτουργεῖ πολλαπλάσιες ὥρες ἀπὸ αὐτὲς ποὺ λειτουργεῖ». Τὸ πρόγραμμα *Dyabola* δὲν εἶναι διαθέσιμο στοὺς ἀναγνώστες τῆς Βιβλιοθήκης, τοῦ προγράμματος τοῦ *Ἀρχείου τῶν Μνημείων Ἀθηνῶν καὶ Ἀττικῆς (ΑΡΜΑ)* ἔχουν ἐκδοθεῖ μόνον δύο τεύχη, τὸ *Σύνταγμα τῶν Ἐπιτυμβίων Μνημείων τῆς Ἀττικῆς (ΣΕΜΑ)* δὲν ἔχει ἐκδοθεῖ, ἡ Συλλογὴ τῶν μαρτυριῶν γιὰ τῆς λατρείας τῆς Ἀττικῆς, ἡ ὁποία ἀναγγέλθηκε, δὲν γνωρίζει ποῦ βρίσκεται. Εἶπε ἀκόμη ὅτι δὲν γνωρίζει ποῦ βρίσκεται ἡ ὀργάνωση τῶν ἀρχείων καὶ ἂν γίνεται ἠλεκτρονικῶς, ἂν εἶναι προσιτὰ τὰ ἀρχεῖα καὶ πῶς. Ἐρώτησε ἀκόμη γιὰ τὴν τύχη τοῦ Τμήματος Κύπρου καὶ γιὰ τὸν Ὄργανισμό, γιὰ τὴν βελτίωση τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ κληθοῦν νὰ καταθέσουν τῆς ἀπόψεις τους οἱ ἐταῖροι.

Ὁ κ. *Πέτρος Καλλιγᾶς* εἶπε ὅτι θὰ θίξει τρία θέματα. 1) Ὅτι τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο πρέπει νὰ ἀναπτύξει συμφιλωτικὴ πολιτικὴ ποὺ θὰ καλύψει τὰ χάσματα ποὺ δημιουργήθηκαν καὶ νὰ μὴ παρασυρθεῖ ἀπὸ τὴν ὑπεροψία τῆς νίκης. 2) Συμ-

φωνεί μὲ τὸν Γενικὸ Γραμματέα ὅτι τὸ ἴδρυμα εἶναι ἐπιστημονικὸ καὶ ὄχι κοσμικόν, ἀλλὰ τὸ ἔργο του πρέπει νὰ γίνῃ γνωστὸ περισσότερον, ἔστω καὶ διὰ τῆς τηλεοράσεως. 3) Χρειάζεται οἰκονομικὸ ὑπόβαθρον γιὰ νὰ συνεχίσει τὸ ἔργο τῆς ἡ Ἐταιρεία καὶ γιὰ νὰ εἶναι ἀνεξάρτητη, καὶ συνεπῶς τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον πρέπει νὰ στρέψῃ τὴν προσοχήν του σ' αὐτὸ τὸ θέμα.

Ὁ κ. Ἀλέξανδρος Μαζαράκης Αἰνιῶν εἶπε ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρξῃ συμφιλιωτικὸ κλίμα στὴν Ἐταιρεία, ὅτι πρέπει νὰ γίνοντι τροποποιήσεις στὸν Ὀργανισμό, γιὰτὶ εἶναι ἀπαρχαιωμένος, ὅτι οἱ ἀνασκαφές πρέπει νὰ γίνονται μὲ μέτρο, ἀλλὰ γιὰ ὅσες γίνονται πρέπει νὰ ὑπάρξῃ χρηματοδότηση γιὰ τὴ μελέτη καὶ τὴ δημοσίευση τοῦ ὑλικοῦ καὶ τὴ συντήρηση τοῦ ἀρχαιολογικοῦ χώρου. Ἡ Ἐταιρεία ἀκόμη πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ ἐξωστρέφεια καὶ αὐτὸ μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ τὸν ἠλεκτρονικὸν κόμβον ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ εἶναι ζωντανός, γιὰτὶ ἂν εἶναι στατικὸς δὲν θὰ ἔχει ἀπήχηση. Νὰ βρῖσκει κανεὶς σ' αὐτὸν τὰ βιβλία τῆς Βιβλιοθήκης, νὰ ἐπικοινωνεῖ μὲ τὴν Ἐταιρεία ἢ νὰ στέλνει τὰ κείμενα πρὸς δημοσίευση. Τέλος εἶπε ὅτι θεωρεῖ πολὺ σημαντικὸ τὸ Τμήμα Κύπρου, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐπαναλειτουργήσῃ.

Ὁ κ. Κωνσταντῖνος Παπαπάνος εἶπε ὅτι ὁμιλεῖ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν μὴ ἀρχαιολόγων ἐταίρων, καὶ ὅτι ὁ λόγος τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως περιεῖχε προτάσεις ἀλλὰ καὶ πολλὰ πεπραγμένα τὰ ὁποῖα ἔγιναν στὴ διάρκεια πολλῶν ἐτῶν, ἀπὸ παλαιότερα Συμβούλια στὰ ὁποῖα μετεῖχε καὶ αὐτός, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀνήκει κάποια εὐαρέσκεια καὶ στὰ Συμβούλια αὐτά. Ὡς πρὸς τὴν παράδοση τὴν θεωρεῖ ὡς τὴ ρίζα κάθε ἐξέλιξης καὶ προόδου, εἶναι ἀναγκαία, πρέπει ὅμως ἡ Ἐταιρεία νὰ δέχεται τὶς νέες ιδέες, τὰ νέα κύματα καὶ νὰ τὰ προσαρμόζει στὴν παράδοσή της. Οἱ δημοσιεύσεις εἶναι ἀπαραίτητες, καὶ γι' αὐτὲς καὶ γιὰ τὴν ὅλη πρόοδο τῆς Ἐταιρείας θὰ ὑπάρχει ὡραία πηγή εἰσόδων ὅταν ὀλοκληρωθεῖ τὸ κτίριον τῆς λεωφόρου Συγγροῦ. Τότε ἡ Ἐταιρεία θὰ πρέπει νὰ ἐνισχύει καὶ τὶς δημοσιεύσεις καὶ τὶς νέες ἀνασκαφές καὶ τοὺς νέους ἀρχαιολόγους. Κατὰ τὴ γνώμη του ὁ Ὀργανισμὸς τῆς Ἐταιρείας εἶναι τέλειος. Μὲ αὐτὸν ἔκανε τὶς ἀρχαιρεσίες τὸ προσωρινὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον τοῦ ὁποῖου ἦταν Ἀντιπρόεδρος, οἱ ὁποῖες ἀνέδειξαν τὸ σημερινὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον. Ὡς πρὸς τὴ συμφιλίωση ἔχει

νά πεί ὅτι δὲν ὑπάρχει συμφιλίωση καὶ διαφορὲς ἀλλὰ γνώμες, καὶ καλῶς ὑπάρχουν, γιατί δείχνουν ζωντάνια οἱ διαφωνίες, ἀκόμη καὶ οἱ ὀξύτητες, ἐνῶ ἡ ἡρεμία εἶναι τέλμα. Ἐκὸμη Ἐταιρεία καὶ Ὑπηρεσία εἶναι διάφορα πράγματα καὶ θὰ πρέπει νὰ μάθουν νὰ ἀνέχεται τὸ ἓνα τὸ ἄλλο. Ὅχι ὅμως ἔριδες. Ἐπίσης ἀναπτύσσονται προσωπικὰ ζητήματα γιὰ τὰ ὁποῖα δὲν φταίει ὁ Ὄργανισμός, μὲ τὸν ὁποῖο ἔγιναν οἱ ἀρχαιρεσίες καὶ ὑπῆρξε τόσο μεγάλη προσέλευση ἐταίρων. Ἄρα μακριὰ ἀπὸ τὸν Ὄργανισμό, νὰ μὴν τὸν θίξουμε, γιατί ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰ ἐναρμονισμένα μέρη ποὺ ἀποτελοῦν σύνολο. Ὡς πρὸς τὶς ἐπιτροπές, τίποτε δὲν ἐμπόδισε τὰ προηγούμενα Συμβούλια νὰ κάνουν ἐπιτροπὴ κτιρίων ἢ ἄλλες ἐπιτροπές. Καὶ σήμερα ἂν θέλει μπορεῖ νὰ κάνει ὅσες ἐπιτροπές θέλει, εἴτε ἐπιστημονικὲς εἴτε οἰκονομικὲς ἢ ἄλλες. Τέλος δὲν πρέπει νὰ ἀφεθεῖ τὸ Τμήμα Κύπρου. Νὰ γίνουν τὰ ἀδύνατα δυνατὰ γιὰ νὰ ξαναλειτουργήσει.

Ὁ κ. Μάκης Τσαπόγας εἶπε ὅτι ἡ κρίση τῆς Ἐταιρείας ὑπῆρξε τραυματικὴ καὶ τώρα βρισκόμαστε στὸ στάδιο τῆς ἐπουλώσεως. Θεωρεῖ ὀρθὴ τὴν γνωστοποίηση τοῦ ἔργου καὶ τῆς δραστηριότητος τῆς Ἐταιρείας, ἡ ὁποία ἐπειδὴ εἶναι πολὺ ὑψηλοῦ ἐπιπέδου δὲν πρέπει νὰ γίνεται σὲ ἐπίπεδο χαμηλό. Περιοδικῶς πρέπει οἱ Ἕλληνες νὰ πληροφοροῦνται γιὰ τὴν πρόοδο τοῦ ἔργου τῆς Ἐταιρείας, καὶ αὐτὸ θὰ δημιουργήσει πολλαπλὰ κέρδη καὶ ὀφέλη γι' αὐτήν.

Ὁ κ. Γεώργιος Κορρὲς εἶπε ἡ Ἐταιρεία πρέπει νὰ βγεῖ ἀπὸ τὸ καύκαλο τῆς χελώνας καὶ νὰ προχωρήσει, καὶ ὅτι ἔχει τὴν ἀπεριόριστη συμπαράσταση τῶν μεγάλων ἰδρυμάτων τῆς χώρας στὰ οἰκονομικά. Πρέπει νὰ ὀργανωθοῦν καὶ ἄλλα ἐπιστημονικὰ γραφεῖα καὶ νὰ μὴν ὑπάρχει μόνο ἓνα, τῆς Ἐπιγραφικῆς. Νὰ ὑπάρξουν καὶ ἄλλα μὲ τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου, μὲ τὴν κυρία Παντελίδου, μὲ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Τὸ *Corpus vasorum antiquorum* πρέπει νὰ προχωρήσει καὶ ἀπὸ πλευρᾶς Ἐταιρείας. Νὰ ὀργανωθοῦν προγράμματα μὲ τὴν συνδρομὴ τῆς Ε.Ε. καὶ τὴ συνεργασία τοῦ Ὑπουργείου. Τὸ ἀρχεῖο πρέπει νὰ ὀργανωθεῖ ἐπὶ ἠλεκτρονικῆς βάσεως γιὰ νὰ ἔχουν κάθε ἐνημέρωση οἱ ἐνδιαφερόμενοι. Πρέπει νὰ ἐπαναλειτουργήσει τὸ Τμήμα Κύπρου, γνωρίζει ὅλα τὰ ντεσοῦ τῆς

υποθέσεως, οί Κύπριοι θα συνδράμουν καὶ ὁ τελευταῖος διευθυντής ἀποτελεῖ ἐγγύηση, πρέπει νὰ ἀποκατασταθεῖ καὶ νὰ δικαιωθεῖ. Ὁ καθαρισμὸς τῆς Βιβλιοθήκης δὲν ἀποτελεῖ ἥττον θέμα, λόγῳ τῆς αὐξήσης τῶν ἀναπτυσσομένων μικροβίων θὰ ἔχουμε πολλὰ δυσάρεστα ἀποτελέσματα. Ἐχει πληρώσει τὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη. Τελευταῖο θέμα εἶναι τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ διδασκάλου του Σπυρίδωνος Μαρινάτου στὴν ὁποία ἐργάζεται, ἢ ὁποία διαγράφεται ἀπὸ προγράμματα τῆς Ἐταιρείας. Ζητεῖ νὰ ἐξετάζονται τὰ προγράμματα τὰ ὁποῖα ὑποβάλλει καὶ νὰ μὴν ἀπορρίπτονται. Ὅλες οἱ ἀνασκαφές καὶ τὰ προγράμματα ποὺ τοῦ κληροδοτήθηκαν προσπάθησε νὰ τὰ συμπληρώσει καὶ θέλει νὰ τὰ δημοσιεύσει, καὶ θὰ ὑπερασπισθεῖ τὰ προσωπικά του πνευματικὰ δικαιώματα καὶ τῆς ἀνασκαφῆς ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς.

Ὁ κ. *Γεώργιος Δεσπίνης* εἶπε ὅτι ὅταν ἰδρῦθηκε ἡ Ἐταιρεία περιελάμβανε μὴ ἀρχαιολόγους καὶ ἀρχαιολόγους. Οἱ τελευταῖοι ἦσαν δύο, ὁ Πιττάκης καὶ ὁ Ραγκαβῆς, καὶ ὅτι ἀπὸ τότε εἶχαν ἀρχίσει οἱ μεταξὺ τῶν ἀρχαιολόγων διενέξεις. Οἱ ἀρχαιολόγοι πάντοτε συμμετεῖχαν ἐνεργῶς στὸ ἔργο τῆς Ἐταιρείας καὶ αὐτὸ γίνεται φανερὸ μὲ τὸ *Λεύκωμα τῆς Ἐκατονταετηρίδος*. Ἐπειδὴ τὸ ἔργο τῆς Ἐταιρείας εἶναι ἀρχαιολογικὸ οἱ ἀρχαιολόγοι δὲν μποροῦν νὰ ἀποκλείονται ἀπὸ αὐτήν. Ἐρώτηση ἀκόμη, πόσοι εἶναι οἱ ἐνεργοὶ ἀρχαιολόγοι μέλη τῆς Ἐταιρείας. Γιὰ νὰ τονωθεῖ ἡ προσπάθεια τῆς Ἐταιρείας χρειάζεται τοὺς ἀρχαιολόγους καὶ πρέπει νὰ τοὺς τραβήξει. Ἀπογοητεύτηκε ποὺ δὲν εἶδε πολλοὺς στὴ Συνέλευση, μάλιστα νέους. Τὰ τελευταῖα 14 ἔτη ὑπῆρξε σημαντικὸ ἔργο τῆς Ἐταιρείας, ἀλλὰ κάποιοι ἔχουμε ἀντιρρήσεις καὶ θέλουμε νὰ συζητήσουμε τὸ εὖρος αὐτῆς τῆς προσπάθειας, ἂν πρέπει νὰ γίνουν ἐξειδικεύσεις, ἂν πρέπει νὰ τροποποιηθοῦν κάποια πράγματα. Αὐτὰ δὲν συζητοῦνται σὲ Γενικὴ Συνέλευση ἀλλὰ οἱ σχετικὲς ἀπόψεις πρέπει νὰ κατατεθοῦν σὲ κάποιες μεγαλύτερες εἰδικὲς ἐπιστημονικὲς ἐπιτροπές. Ὡς πρὸς τὶς διαλέξεις πρέπει νὰ δοθεῖ ἓνα βῆμα στοὺς Ἑλληνες ἀρχαιολόγους. Σήμερα τοὺς δίνουν τὸ βῆμα αὐτὸ κάποια μὴ ἐπιστημονικὰ σωματεῖα, Οἱ Φίλοι τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου, τοῦ Μουσείου Μπενάκη. Τὸ βῆμα ἔπρεπε νὰ τὸ δώσει ἡ Ἀρχαιολογικὴ

Ἐταιρεία ἀλλὰ ὄχι γιὰ διαλέξεις. Αὐτὸ ποῦ θὰ προσφερθεῖ πρέπει νὰ ἔχει ποιότητα. Τὸ Συμβούλιο γνωρίζει πολὺ καλὰ τοὺς Ἑλληνες ἀρχαιολόγους καὶ μπορεῖ νὰ ἀπευθύνει προσκλήσεις γιὰ σεμινάρια, κύκλους διαλέξεων, ὅπως τοῦ Σουηδικοῦ Ἰνστιτούτου γιὰ τὴν ἑλληνικὴ λατρεία. Χρειαζόνται βεβαίως χρήματα γιὰ τὶς δημοσιεύσεις καὶ τὶς ἄλλες δραστηριότητες, καὶ γι' αὐτὸ πρέπει νὰ βρεῖ τὸ Συμβούλιο χρηματοδότες, ὅπως οἱ χορηγοὶ τοὺς ὁποῖους μπορεῖ κανεὶς νὰ ἐκμεταλλευθεῖ χωρὶς νὰ ἐνδίδει, ὅταν πέζεται. Ἀλλιῶς δὲν πραγματοποιοῦνται αὐτὰ τὰ μεγάλα προγράμματα. Ὡς πρὸς τὴ Σχολὴ Διδασκαλίας τῆς Ἱστορίας τῆς Τέχνης νομίζει ὅτι δὲν χρειάζεται. Δίνει ἐγκύκλια μαθήματα. Τέτοιου εἶδους ὑπάρχουν πολλὰ.

Τὸν λόγο ἔλαβε ὁ Πρόεδρος, ὁ ὁποῖος εἶπε: «Νομίζω ὅτι τελείωσε ἡ Ἐκτακτὴ Γενικὴ Συνέλευση. Ὅλα καταγράφηκαν, θὰ μελετηθοῦν, θὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψη καὶ πιστεύω ὅτι μεγάλο μέρος αὐτῶν θὰ ἀξιοποιηθοῦν. Ὑπάρχει μικρὴ δεξίωση γιὰ τοὺς ἐταίρους στὴν αἴθουσα δεξιώσεων. Παρακαλεῖσθε νὰ προσέλθετε».

Ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε ἄλλο θέμα γιὰ συζήτηση ἡ Ἐκτακτὴ Γενικὴ Συνέλευση διαλύθηκε περίπου ὥρα 1 μ.μ.

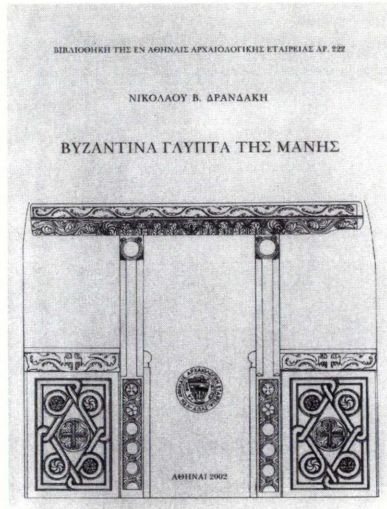
Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Χ. ΠΕΤΡΑΚΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Β. ΔΡΑΝΔΑΚΗ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΓΛΥΠΤΑ ΤΗΣ ΜΑΝΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΑ΄ ΑΙΩΝ: I. Ένυπόγραφα καὶ χρονολογημένα γλυπτά – II. Ένυπόγραφα καὶ ἀχρονολόγητα γλυπτά – III. Γλυπτά ἀνυπόγραφα καὶ χρονολογημένα – IV. Άνυπόγραφα καὶ ἀχρονολόγητα γλυπτά ἀποδιδόμενα στὸν Μαρμαρὰ Νικήτα ἢ στὸ ἐργαστήρι του – V. Έργα ἀνυπόγραφα καὶ ἀχρονολόγητα.

ΙΒ΄ ΑΙΩΝ: I. Άνυπόγραφα χρονολογημένα γλυπτά – II. Άνυπόγραφα καὶ ἀχρονολόγητα γλυπτά.

ΙΓ΄ ΑΙΩΝ: Γλυπτά ἀνυπόγραφα καὶ ἀχρονολόγητα.

ΙΔ΄ ΑΙΩΝ: Γλυπτά ἀνυπόγραφα καὶ χρονολογημένα.

Παρατηρήσεις στὸν διάκοσμο τῶν γλυπτῶν τῆς Μάνης.

Διακοσμητικὰ θέματα τῶν γλυπτῶν (σχέδια).

Άγγλικὴ περίληψη.

Σχῆμα 28×21 ἐκ.

Διατίθεται στὴν Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία, Πανεπιστημίου 22, Ἀθήνα 106 72,
τηλ. (010) 3625531, Fax (010) 3644996.

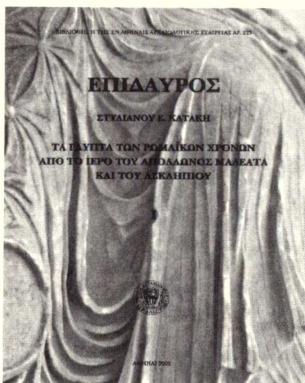
Άποστέλλεται ἐπίσης ἐπὶ ἀντικαταβολῇ, κατόπιν παραγγελίας.

Ὁ κύριος Νικόλαος Δρανδάκης τιμήθηκε τὸν Δεκέμβριο τοῦ 2002 μὲ τὸ Ἄργυρὸ Μετάλλιο τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν γιὰ τὸ ἐπιστημονικὸ του ἔργο.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ Ε. ΚΑΤΑΚΗ

ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ
ΤΑ ΓΛΥΠΤΑ ΤΩΝ ΡΩΜΑΪΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
ΑΠΟ ΤΟ ΙΕΡΟ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΜΑΛΕΑΤΑ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ
I-II

Τόμος I: κείμενο. Τόμος II: πίνακες.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- I. Κατάλογος των γλυπτών.
- II. Τεχνοτροπικές παρατηρήσεις - χρονολόγηση.
- III. Τυπολογικές παρατηρήσεις.
- IV. Σχέσεις γλυπτών καὶ χώρου.
Παρατηρήσεις σχετικά με τὸν τόπο εὑρεσης τῶν γλυπτῶν.
- V. Τὸ πρόβλημα τῶν ἐργαστηρίων.
- VI. Τὰ γλυπτὰ στὴν ἱστορική-κοινωνική ἐξέλιξη τοῦ ἱεροῦ.
Γερμανική περίληψη καὶ Εὐρετήριο τῶν γλυπτῶν κατὰ τόπους καὶ Μουσεία.

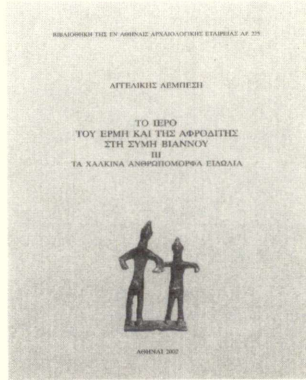
Σχήμα 28×21 ἐκ.

Διατίθεται στὴν Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία, Πανεπιστημίου 22, Ἀθήνα 106 72,
τηλ. 210 3625531, Fax 210 3644996.

Ἀποστέλλεται ἐπίσης ἐπὶ ἀντικαταβολῇ, κατόπιν παραγγελίας.

ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΛΕΜΠΕΣΗ

ΤΟ ΙΕΡΟ
ΤΟΥ ΕΡΜΗ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ
ΣΤΗ ΣΥΜΗ ΒΙΑΝΝΟΥ
III
ΤΑ ΧΑΛΚΙΝΑ ΑΝΘΡΩΠΟΜΟΡΦΑ ΕΙΔΩΛΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ: 1. Τὸ ἱερό – 2. Μέθοδος μελέτης – 3. Ἡ στάθμη τῆς ἔρευνας.
II. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ.
III. ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ: Α. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΕΣ – Β. ΤΑ ΕΙΔΩΛΙΑ:
α. Μινωικά – β. Μεταβατικής περιόδου – γ. Πρωτογεωμετρικά – δ. Γεωμετρικά –
ε. Πρώιμα ἀρχαϊκά – στ. Ἀρχαϊκά – ζ. Αὐστηροῦ ρυθμοῦ – η. Ἑλληνιστικά.
IV. ΤΕΧΝΙΚΗ.
V. Ἡ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΛΙΩΝ.
VI. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ.
VII. ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ: 1. Οἱ λάτρεις – 2. Οἱ ὀ-
πλοφόροι – 3. Τὸ σύνταγμα τῶν κρανοφόρων – 4. Ὁ κυπελλοφόρος – 5. Οἱ τοξό-
τες – 6. Ὁ αὐτομασιγούμενος – 7. Αὐλητὴς καὶ φορμικτὴς – 8. Ὁδηγὸς ταύρου –
9. Οἱ κριοφόροι – 10. Οἱ κοῦροι – 11. Ἡ ἀνδρική καθιστὴ μορφή – 12. Ὁ κένταυρος
– 13. Ἑρμῆς νεανίη ἀνδρὶ ἑοικώς – 14. Διπλὸς Ἑρμῆς – 15. Ἡ γυναικεία μορφή.
VIII. Οἱ ἀναθετὲς τῶν εἰδωλίων.
IX. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΛΛΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ: 1. Οἱ ἀρχές – 2. Ἡ
παράδοση – 3. Οἱ ἰδιωטיפές – 4. Ἡ ἀκμή – 5. Ἡ παρακμὴ.
X. Ἡ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΛΛΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ.
Ἀγγλικὴ περίληψη.

Σχῆμα 28×21 ἐκ.

Διατίθεται στὴν Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία, Πανεπιστημίου 22, Ἀθήνα 106 72,
τηλ. 210 3625531, Fax 210 3644996.

Ἀποστέλλεται ἐπίσης ἐπὶ ἀντικαταβολῇ, κατόπιν παραγγελίας.